

Norsk Tannpleierforening
Postboks 446 Sentrum, 0104 Oslo

Helse- og omsorgsdepartementet
23/92

23.03.2023

Hørings svar til NOU- tid for handling fra Norsk Tannpleierforening

Norsk Tannpleierforening (NTpF) takker for muligheten til å komme med vurdering av Helsepersonellkommisjonens NOU 2023:4 Tid for handling.

Tannpleierforeningen er enig i mange av Helsepersonellkommisjonens vurderinger og virkelighetsbildet kommisjonen tegner. NTpF mener at helsetjenesten slik utvalget uttaler, må tenke nytt for å skape en bærekraftig helsetjeneste med økt fokus på å fremme helse for å redusere behovet for behandling. Et paradigmeskifte er nødvendig mot en dreining av tjenestene til å i større grad forebygge og helsefremming i helse-, tannhelse- og omsorgstjenestene.

Helsepersonellkommisjonen vurderer at det er nødvendig å organisere av helse- og omsorgstjenesten mer helhetlig, og NTpF vil presisere at dette også bør inkludere tannhelsetjenesten. For å i større grad få helhetlig forebygging, omsorg og behandling er det essensielt at munnehelsetjenester blir en del av en helhetlig helsetjeneste. Tannhelseutvalget vil komme med sine vurderinger juni 2024.

Ubalanse mellom alternativet for etterspørsel etter helse- og omsorgstjenester

NTpF mener at overskudd av tannpleiere som kommisjonen skisserer, står i kontrast til økt satsing på forebygging og helsefremming. Tannpleierforeningen mener det blir overskudd av tannleger slik situasjonen er i dag i de større byene. Munnhelsen er god hos den yngre generasjonen, og en bedret munnhelse vil gi mindre behov for tannbehandling på sikt. Satsing på helsefremming og forebyggelse i befolkning bør være en kontinuerlig prioritet for å beholde den gode munnhelsen. Behovet for forebyggende tjenester i dag, må spesielt rettes mot den voksne befolkningen, da vi om kort tid vil ha en dobling av antall eldre med egne tenner.

Folkehelse og forebygging

Helsepersonellkommisjonen vektlegger spesielt en styrking av arbeidet for folkehelse og forebygging. Det er viktig at også Tannhelsetjenesten i Norge styrker innsatsen på området og er inkludert i dette arbeidet. Munnhelse bør i større grad inkluderes i helhetstenkingen for helsefremmede arbeid. Tannpleierforeningen etterlyser et paradigmeskifte i folkehelsearbeidet som inkluderer tannhelsepersonell. Det er nødvendig for å håndtere ikke-smittsomme sykdommer på befolkningsnivå. Oral helse, generell helse og trivsel er sammenflettet, og interaksjoner mellom munn og systemiske sykdommer er veldokumentert.

Tannpleierforeningen mener det er uheldig at avd. for kommunale helse- og omsorgstjenester i Helsedirektoratet ikke innehar personell med spesiell kunnskap helsefremming og tannhelse. Kompetansen i dag består av tannleger med behanslingsfokus. Økt kompetanse på nevnte området hos sentrale myndigheter

er viktig for å styrke befolkningsrettede tiltak og bidra til at direktoratet kan være en pådriver og bidragsyter på dette området. En endring til satsing på mer helsefremming og forebygging i tannhelsetjenesten, vil først få nødvendig oppmerksomhet når den kompetansen også er i ledelsen.

Tannhelsetjenesten er i dag en tjeneste som vektlegger individuelle tiltak og har i har for liten grad satset på befolkningsrettede tiltak for å forebygge munnhelse sykdom og fremme god munnhelse. NOU'en peker på at det til tross for tiltak for å øke samarbeid mellom forvaltningsnivå er dette samarbeidet utfordrende og det gjelder spesielt for tannhelsetjenesten.

«Hus og hytte» - kombinerte stillinger

For å tilrettelegge for økt samhandling mellom tannhelsetjenesten og kommunen, kan tannpleier i kommunen slik anmodningsvedtak fra 2017 viser til, gi økt oppmerksomhet på munnhelse. Tannpleierforeningen ser at oppfølgingen av anmodningsvedtaket om Tannpleier i kommunen, er en type «hus og hytte-stilling» som er stillinger kommisjonen foreslår. På sikt vil det påbegynte prøveprosjektet med tannpleier i kommunen i regi av Helsedirektoratet, øke etterspørselen av tannpleiere. Økt andel tannpleiere i samfunnet, vil kunne gi en tannhelsetjeneste som er i trå med en bærekraftig helsetjeneste til det beste for folket.

Den offentlige tannhelsetjeneste er alvorlig bekymret for underskudd av tannpleiere fremover og mener utdanningskapasiteten bør økes. Generelt ser fylkeskommunene at det er utfordrende å bemanne små klinikker ute i distriktene slik meldingen også peker på.

Samfunnsøkonomisk analyse har på oppdrag for Helsedirektoratet laget en scenarioanalyse av framtidens tilbud av og etterspørsel etter helsepersonell i sin rapport fra 2018, «Helse-Norge 2040 - Hvordan vil framtiden bli?» blir det vist til 4 ulike scenarier om flere mulige framtider, og behov for personell. Rapporten viser at ved "Livsstil på eget ansvar" og ved "Effektivitetssamfunnet", vil behovet for tannpleiere øke vesentlig. Fra rapporten: Effektiviseringen har rammet både lokalisering og arbeidsoppgavene. For å sikre kostnadseffektive helsetjenester, er det viktig at ulike oppgaver utføres av helsepersonell med til-passede kvalifikasjoner. Dette er grunnen til at blant annet tannpleierne i 2040 utgjør førstelinjen i behandlingsskjeden, og henviser videre til tannlege ved behov.

I dag er det stort behov for kvalifisert helsepersonell. Norge må sikre at vi satser på kunnskap og utdanning, og ikke etablerer raske utdanningsveier for å imøtekomme et akutt behov. Tannpleierforeningen mener at det er viktig at en større andel av samfunnets ressurser investeres i kunnskap. Kunnskap øker kvaliteten på offentlige tjenester og bidrar til verdiskapning og vekst, og utdanning på bachelornivå eller høyere, gjør en i stand til å ta i bruk ny forskningsbasert kunnskap og nye metoder.

Med vennlig hilsen

Hilde Aga, leder
Gry Jakhelln, fagansvarlig
Norsk Tannpleierforening